

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania F. Ż.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z udziałem zainteresowanej G. Ż.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 czerwca 2015 r.,

zażalenia odwołującego się i zainteresowanej na postanowienie Sądu

Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 17 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa 695/14,

1. oddala zażalenie,

2. przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie do rozpoznania wnioski pełnomocnika załączonych się o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie odrzucił skargę kasacyjną F. Ż. i G. Ż. od wyroku tego Sądu z dnia 3 grudnia 2014 r., zapadłego w sprawie z wniosku F. Ż. z udziałem zainteresowanej G. Ż. przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników.

W uzasadnieniu postanowienia podano, że wyrokiem z dnia 3 grudnia 2014 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację wnioskodawcy F.Ż. i zainteresowanej G.Ż. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 maja 2014 r. W sprawie przysługiwała skarga kasacyjna. Odpis wyroku z uzasadnieniem wnioskodawca i zainteresowana otrzymali w dniu 9 stycznia 2015 r. W dniu 29 stycznia 2015 r. do Sądu Apelacyjnego w Lublinie wpłynęła skarga kasacyjna od powyższego wyroku, którą sporządziła i wniosła pełnomocnik zainteresowanej i wnioskodawcy w osobie adwokat J. P.. Pełnomocnik skarżących zobowiązana do usunięcia braków formalnych skargi przez jej opłacenie oraz przedłożenie pełnomocnictwa obejmującego postępowanie kasacyjne, w terminie 7 dni (który upłynął w dniu 9 lutego 2015 r.) pod rygorem odrzucenia skargi - uiściła jedynie opłatę od skargi kasacyjnej. Nie przedłożyła natomiast pełnomocnictwa obejmującego postępowanie kasacyjne. Znajdujące się w aktach sprawy pełnomocnictwa procesowe, udzielone adwokat J. P. przez wnioskodawcę i zainteresowaną, nie obejmują postępowania przed Sądem Najwyższym. W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez ubezpieczonego i zainteresowaną zażaleniem połączonym z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia pełnomocnictwa do reprezentowania strony skarżącej w postępowaniu kasacyjnym. Postanowieniu zarzucono: 1/ błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że pełnomocnik ubezpieczonego i uczestniczki nie usunęła braków formalnych wniesionej skargi kasacyjnej, w sytuacji gdy przedmiotowe pełnomocnictwo omyłkowo zostało podpisane do innego pisma, co powoduje niemożność wyciągania jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec ubezpieczonego i uczestniczki; 2/ naruszenie przepisu prawa procesowego - art. 398⁴ § 1 i 3 k.p.c., przez nieuprawnione przyjęcie, że w niniejszej sprawie skarga nie czyniła zadość wymaganiom pisma procesowego i miała braki uniemożliwiające nadanie jej dalszego biegu. Wskazując na powyższy zarzuty, żalący się wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W motywach zażalenia pełnomocnik skarżących wskazała, że w dniu 12 grudnia 2014 r. w trybie nagłym została przyjęta do szpitala w L., a następnego dnia urodziła syna. Po opuszczeniu szpitala, w dniu 10 stycznia 2015 r. jej stan zdrowia pogorszył się, w związku z czym po raz kolejny trafiła do szpitala. Od tego czasu wszystkie czynności administracyjne w Kancelarii, wykonywała umocowana przez nią M.K.. Mimo takiego umocowania, w niniejszej sprawie doszło do niewłaściwego podłączenia załączników do pisma w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych skargi. Pełnomocnik żalących się przyznała, że zdaje sobie sprawę z tego, iż ponosi odpowiedzialność za działanie Kancelarii podczas swej niedyspozycji. Opisana sytuacja zdarzyła się jednak po raz pierwszy i miała z całą pewnością związek z drugą operacją przeprowadzoną w trybie nagłym w dniu 18 stycznia 2015 r. i niedyspozycją pełnomocnika skarżących, trwającą do dnia złożenia przedmiotowego zażalenia. Pełnomocnik żalących się załączeniu złożyła oryginał pełnomocnictwa, wnosząc o nadanie sprawie dalszego biegu, wobec uzupełnienia braku formalnych skargi kasacyjnej.

W dalszej części uzasadnienia podkreślono, że skarga kasacyjna podlegająca odrzuceniu przez sąd drugiej instancji z mocy art. 398⁴ § 3 k.p.c., to skarga kasacyjna wniesiona po terminie, niespełniająca wymagań z art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłacona, z innych przyczyn niedopuszczalna lub skarga, której braków formalnych nie usunięto w tygodniowym terminie. Gdy mimo zajścia jednej z tych okoliczności sąd drugiej instancji nie odrzucił skargi kasacyjnej, uczyni to Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy kontroluje na tym etapie zasadność postanowień wydanych przez sąd drugiej instancji po wniesieniu skargi kasacyjnej, w szczególności kontroluje zasadność przywrócenia terminu do wniesienia skargi, do jej opłacenia lub do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. W razie stwierdzenia, że sąd drugiej instancji bezzasadnie przywrócił termin, Sąd Najwyższy odrzuci skargę kasacyjną.

W konkluzji wskazano, że w związku z zaistnieniem opisanych, całkowicie niezależnych od pełnomocnika przyczyn, należy uznać za dokonane w terminie złożenie pełnomocnictwa do reprezentowania ubezpieczonego i zainteresowanej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przypomnienia, że skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej uzależnione jest od zachowania przez skarżącego określonych w art. 398⁴ k.p.c. wymagań konstrukcyjnych wynikających z § 1 tego przepisu (których niedopełnienie ma charakter nieusuwalnych wad skargi i powoduje jej odrzucenie bez wzywania do ich sanacji) oraz dodatkowego elementu konstrukcyjnego, jakim w świetle § 2 przepisu jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, a także wymagań przewidzianych dla pisma procesowego wraz z oznaczeniem wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o prawa majątkowe i złożeniem dwóch odpisów skargi (§ 3 przepisu). W razie niedopełnienia wymagań skargi kasacyjnej wymienionych w art. 398⁴ § 2 i § 3 k.p.c., sąd drugiej instancji - zgodnie z art. 398⁶ § 1 k.p.c. - wzywa skarżącego do usunięcia braku w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Zawarte w 398⁴ § 3 k.p.c. odesłanie do wymagań przewidzianych dla pisma procesowego oznacza, że do skargi kasacyjnej – w myśl art. 126 § 3 k.p.c. – powinno być dołączone pełnomocnictwo, jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który wcześniej nie złożył pełnomocnictwa. Jak zaś przyjął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07 (OSNC 2008 nr 11, poz. 122), do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym konieczne jest odrębne od pozwowego pełnomocnictwo. Nie ulega wątpliwości, że skarga kasacyjna wniesiona przez wnioskodawcę i zainteresowaną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 grudnia 2014 r., III AUa 695/14, zawierała brak formalny w postaci niedołączonego pełnomocnictwa dla reprezentującej skarżących adwokat J.P. a sama pełnomocnik w wyznaczonym przez sąd drugiej instancji tygodniowym terminie, upływającym w dniu 9 lutego 2015 r., nie uzupełniła tego braku. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, ewentualne zaniedbania pełnomocnika strony nie wyłączają negatywnych dla strony konsekwencji procesowych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2009 r., II UZ 35/09, z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 105/07, z dnia 30 maja 2007 r., II CSK 167/07, niepublikowane). W przedmiotowej sprawie istniały zatem podstawy do odrzucenia skargi kasacyjnej na posiedzeniu niejawnym z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku rozpoznaniu podlega jedynie zażalenie na postanowienie Sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Nie trzeba szerzej argumentować, że czynność procesowa odbywa się w określonym czasie, stąd albo zachowuje wymagany termin albo jest spóźniona. Zatem zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, której braków nie uzupełniono w terminie, jak i wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności ją warunkującej, wyłączają się wzajemnie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 874/98 i z dnia 15 listopada 1999 r., I CZ 174/99, niepublikowane).

Do rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do czynności procesowej właściwy jest sąd, w którym czynność ta miała być dokonana. W konsekwencji, po wniesieniu przez stronę pisma zawierającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz wniosku o przywrócenie terminu do dokonania spóźnionej czynności procesowej, zażalenie i wniosek powinny zostać wyłączone do odrębnego rozpoznania. Stąd zawarte w punkcie drugim postanowienia orzeczenie o przekazaniu Sądowi Apelacyjnemu wniosku strony o przywrócenie terminu do dokonania spóźnionej czynności procesowej.

Na marginesie warto podkreślić, że procedura zmierzająca do przywrócenia terminu, któremu strona uchybiła, może być wdrożona po stwierdzeniu, że czynność procesowa jest bezskuteczna z powodu uchybienia terminowi, które to stwierdzenie może - i tak było w sprawie niniejszej - wynikać z postanowienia sądu o odrzuceniu środka zaskarżenia. Termin do złożenia wniosku otwiera się w chwili dowiedzenia się, że orzeczenie o odrzuceniu środka uprawomocniło się. Wniesienie przez skarżącą jednocześnie dwóch wzajemnie wykluczających się i opartych na tych samych twierdzeniach, środków, jest oczywiście nieprawidłowe, przy czym wniosek o przywrócenie terminu jest w takich przypadkach przedwczesny. Złożenie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej następuje albo przed jej podjęciem, gdy strona zdaje sobie sprawę z uchybienia terminowi, albo już po jej dokonaniu, gdy sąd środek z powodu przekroczenia terminu odrzucił. W tym drugim wypadku, a o taki chodziło w niniejszej sprawie, skutki procesowe związane z wniesieniem środka odwoławczego zostają zniweczone z chwilą prawomocnego jego odrzucenia. Ma to

istotne znaczenie także z punktu widzenia właściwego określenia treści i przedmiotu wniosku o przywrócenie terminu. Z tego, że odrzucenie środka zaskarżenia (środka odwoławczego) niweczy związane z nim skutki procesowe, wynika, iż wniosek o przywrócenie terminu może dotyczyć wniesienia tego środka, a nie uzupełnienia jego braku. Także przez czynność procesową, której należy dopełnić wraz z wnioskiem, o której mowa w art. 169 § 3 k.p.c., należy rozumieć wniesienie środka wolnego od braków formalnych i fiskalnych. Jednocześnie, skoro przepisy art. 168 in. k.p.c. przewidują możliwość przywrócenia terminu dokonania czynności procesowej, to w razie uchybienia terminowi do usunięcia braku strona może wnosić o przywrócenie terminu do dokonania czynności, czyli wniesienia tego środka, a nie do spełnienia wymagania formalnego lub fiskalnego. Wniosek o przywrócenie jedynie terminu do uzupełnienia braków środka zaskarżenia (odwoławczego) jest w takiej sytuacji wnioskiem bezprzedmiotowym, a przywrócenie terminu w takim tylko zakresie nie umożliwiłoby skutecznego wniesienia środka zaskarżenia (odwoławczego) uprzednio prawomocnie odrzuconego. Wskazane kwestie znalazły szczegółowe wyjaśnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 11 oraz postanowienia z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CZ 92/02, z dnia 27 stycznia 2005 r., II UZ 48/04, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZ 4/06, z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 121/07, niepublikowane oraz z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08, OSNC-ZD zeszyt B, poz. 55).

Procesowo rozpoznanie zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jest więc niezależne od wyniku rozpoznania złożonego równocześnie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej. Nie wyklucza to późniejszej kontroli postanowienia rozstrzygającego o wniosku o przywrócenie terminu w trybie art. 380 k.p.c. w związku z kontrolą przez Sąd Najwyższy postanowienia kończącego postępowanie w sprawie (art. 393²¹ k.p.c.).

Wobec prawidłowości zaskarżonego postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej, z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

